

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Versijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaft betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretars-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

DE CORRECTIONALISATIE VAN MISDADEN

Voor de wet van 14 Mei 1937 konden de onderzoeksgerechten, raadkamer en kamer van inbeschuldigingstelling, een verdachte van misdaad naar de correctionele rechtbank verwijzen, wanneer zij een reden van verschooning of verzachtende omstandigheden aanvaardden en het feit hoogstens met 15 jaar dwangarbeid strafbaar was. Alleen in de gevallen van artikel 471 en 472 S. B. (gequalificeerde diefstal) was correctionalisatie mogelijk, zelfs wanneer het strafmaximum 20 jaar dwangarbeid bereikte. In verschillende gevallen van aanranding van de eerbaarheid en verkrachting, die met levenslange of tijdelijke dwangarbeid van 15 tot 20 jaar strafbaar waren, was verwijzing naar de correctionele rechtbank dus niet toegelaten en alleen het Hof van Assisen bevoegd.

De wet van 14 Mei 1937 (1) heeft dit stelsel gewijzigd. De straffen voor sommige zeden misdaden worden herzien (artikel 1 en 2); bij zeden misdaden (boek II, titel VII, hoofdstuk V en VI, S. B.) is correctionalisatie toegelaten als het maximum 20 jaar niet overschrijdt (artikel 3); en ten slotte wordt, in een paar gevallen van verzachtende omstandigheden, het minimum van 1 jaar op 6 maanden teruggebracht (artikel 4).

Deze nieuwe wet, zonder onmiddellijke politieke of economische gevolgen, heeft de aandacht van het parlement niet kunnen boeien. In de Kamer lokte zij niet de minste gedachtenwisseling uit en ook in den Senaat werd zij zonder bespreking aangenomen. Het lijkt dan ook nuttig bij deze schijnbaar onbelangrijke wet

een oogenblik stil te staan en er enkele aantekeningen bij te maken. (2)

* * *

Laten wij eerst de «ratio legis» onderzoeken. «Uit de gerechtelijke praktijk blijkt, zegt de Memorie van Toelichting, dat bij de behandeling van zedenzaken de onmogelijkheid voor de raadkamer om sommige misdaden te correctionaliseren, ernstige bezwaren oplevert.» In de eerste plaats wordt als zoodanig aangegeven, de wanverhouding die soms bestaat tusschen de voorziene straf en de werkelijke ernst van de feiten. Zodoende heeft het Hof van Assisen dikwijls feiten te beoordelen die, wegens de verzachtende omstandigheden, enkel een correctionele straf verdienen. Een dergelijke toestand is, volgens de Memorie van Toelichting, in strijd met een behoorlijke rechtsbedeeling en met het ware belang van den verdachte. Hij vertraagt de berechtiging, verlengt de voorloopige hechtenis, verhoogt de proceskosten en stelt den verdachte bloot aan de schande van een verschijning voor het Hof van Assisen. Als voorbeeld dient o.a. de aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging, gepleegd onder de verzwarende omstandigheid van artikel 377 (door ouders, meesters, enz.), hoe licht die aanranding ook geweest zij en zelfs als het slachtoffer bijna meerderjarig is. De straf is dwangarbeid van 15 tot 20 jaar en correctionalisatie is niet toegelaten. (3)

De aangehaalde argumentatie lijkt ons niet

zonder meer overtuigend en vooral de aangevende methode is eigenaardig. Vindt men dat er tusschen de wettelijke strafbedreiging tegen sommige zedenmisdrijven en den werkelijken ernst van deze feiten een wanverhouding bestaat, dan is het eenig logische middel de straffen te herzien en te verlagen. Het instellen of veralgemeenen van een procedure als de correctionalisatie is een omweg, indien men tot lagere straffen wil komen. En bovendien is het een omweg, die toch niet tot lagere minima voert, want deze zijn voor de correctionele rechtbank, ten aanzien van gecorrectionaliseerde misdaden, dezelfde als diegene die het Hof van Assisen kan opleggen.

Bestaat er werkelijk een wanverhouding tusschen de voorziene straffen en den werkelijken ernst van de feiten? Zonder twijfel zijn de maxima zeer hoog. De wet van 15 Mei 1912 heeft de kinderbescherming doelmatig willen organiseeren en daartoe o.a. de zwaarste straffen op de zedenmisdrijven gesteld. Wellicht steekt dit gedeelte van deze wet eenigszins af tegen haar anders degelijke inrichting van de kinderrechtspraak. De straffen zijn in veel gevallen dwangarbeid van 15 tot 20 jaar en zelfs levenslange dwangarbeid. Stelt men b.v. de strafschaal van het Nederlandsche wetboek hiernaast, dan blijkt dit laatste een maximum van 12 jaar gevangenisstraf te voorzien. Alleen bij dood van het slachtoffer, een vrij uitzonderlijk geval, gaat de straf tot 15 jaar. (Nederlandsch wetboek van strafrecht, artikel 242 en vlg.) Men bedenke ook, dat de Nederlandsche strafwet alleen maxima aangeeft en verder het algemeen minimum van één dag gevangenisstraf voorziet (artikel 10). Een systeem van verzachtende omstandigheden, zooals wij dit kennen, is daar overbodig.

De minima van onze strafwet kunnen nochtans zeer worden verlaagd bij aanneming van verzachtende omstandigheden (artikel 80 S.B.). Levenslange dwangarbeid, of tijdelijke van 15 tot 20 en van 10 tot 15 jaar, kunnen respectievelijk worden vervangen door gevangenisstraf van 3 jaar, 2 jaar en 1 jaar (nu 6 maanden). Opsluiting door gevangenisstraf van minstens één maand. Het Hof van Assisen beschikt zoodoende toch over een ruime schaal, die toelaat de strafmaat naar behooren aan te passen. Men kan oordeelen dat deze minima nog te zwaar zijn en ze verlagen. De jongste wet heeft echter aan de strafmaat niet zooveel gewijzigd. Zij

heeft zelfs in het vroeger bestaande stelsel meer symmetrie gebracht, door inlassching van artikel 375 alinea 2, dat verkrachting van een minderjarige boven den leeftijd van 16 jaar straft met dwangarbeid van 15 tot 20 jaar. In artikel 377 alinea 6 vervangt een minimum van 17 jaar de levenslange straf, ditmaal met de uitgesproken bedoeling correctionalisatie toe te laten. (4) Men mag dus zeggen, dat de straffen ongeveer dezelfde zijn gebleven. Waarom wil de wetgever dan meer correctionaliseeren? Trage berechting, verlenging van de voorloopige hechtenis en hogere proceskosten zijn dingen, die het handhaven van de jury noodzakelijk medebrengt. Wanneer de Memorie van Toelichting dan spreekt van «wanverhouding» in de straffen, kan zij alleen de feitelijk opgelegde straffen bedoelen. De afkeuring van de straftoemeting, zooals zij door het Hof van Assisen geschiedt, is tegelijk een afkeuring van dit instituut zelf.

Het vermoeden dat dit laatste motief onder de andere schuilgaat, wordt bevestigd als men de verdere bezwaren nagaat, die door de Memorie van Toelichting tegen de vroegere wetgeving worden opgeworpen. «Het is niet altijd gemakkelijk de verkrachting te onderscheiden van de aanranding van de eerbaarheid... Indien de raadkamer de verkrachting niet aanneemt en de zaak naar de correctionele rechtbank verwijst als een correctionaliseerbare aanranding van de eerbaarheid, bestaat er gevaar dat de rechtspleging een regeling van rechtsgebied voor gevolg zal hebben; indien de raadkamer de zaak naar het Hof van Assisen verwijst, kan het gebeuren dat de vervolging, om reden van de aan die zaken eigen subtiliteiten, op een vrijspraak zonder meer uitloopt, zelfs indien een bijkomende vraag aan de jury wordt gesteld. Die bezwaren zouden niet te duchten zijn, indien de feiten werden gevonnist door de correctionele rechtbank...» (5)

Wij lieten de Memorie van Toelichting zelf aan het woord om in niets aan de subtiliteit van haar redeneering afbreuk te doen. Was het wel noodig zooveel woorden te gebruiken om aan het Parlement kond te doen, dat de uitspraken van de jury niet altijd te rechtvaardigen zijn en dat er voor de gezworenen menige «pons asinorum» bestaat?

Men denke b.v. nog aan het geweld, dat bestanddeel is van sommige zedenmisdrijven, en

ook aan de voorbedachtheid bij een andere groep misdaden.

Het wil ons voorkomen dat het zwaartepunt van de wet hierin ligt: te trachten een minimum van zaken aan de jury te onderwerpen. Het is zeker dat de gezworenen sommige begrippen, die uit den aard van de zaak delicaat zijn, gemakkelijk verwarren en zoo tot niet te rechtvaardigen uitspraken komen. Dit zal den verdachte, naar gelang de stemming van de jury, zoowel tot voordeel als tot nadeel strekken. In geen van beide gevallen wordt het recht gediend. Evenmin door sommige sensationele vrijspraken. Daarom vindt de wetgever het beter zoo weinig mogelijk gelegenheid tot verwarde uitspraken te geven. Er valt echter op te merken, dat juist het geval, waarin er vrij veel kans bestaat tot verwarring tusschen verkrachting en aanranding van de eerbaarheid, n.l. de verkrachting van een kind beneden den ouderdom van 10 jaar (artikel 375 in fine), nooit kan gecorrectionaliseerd worden. De wetgever heeft het inderdaad overdreven geacht dat misdaden, die normaal met levenslangen dwangarbeid strafbaar zijn, naar de correctionele rechtbank zouden worden verwezen.

De grondgedachte van de wet schijnt dus wel te zijn: de sexuele delinquenten, de gewone cliënteel van het Hof van Assisen, zooveel mogelijk voor beroepsrechters te doen verschijnen, om tot een betere berechting van deze mensen te komen.

* * *

Naast deze beschouwingen lette men op een vraag, die een geheel ander terrein bestrijkt, n.l. de vraag in hoever de correctionalisatie grondwettelijk is. Want eenerzijds stelt men vast, dat het Hof van Assisen, door de steeds ruimere mogelijkheid tot correctionalisatie, om zoo te zeggen wordt leeggepompt, terwijl anderzijds geen wijziging werd aangebracht aan de artikelen 98 en 8 van de grondwet. Daarin wordt bepaald: «de jury wordt ingesteld voor alle misdaden...» en «Niemand kan, tegen zijn wil, worden afgetrokken van den rechter dien de wet hem toekent.» Dit probleem werd nog onlangs opgeworpen door Mr. S. Sasserath, die correctionalisatie alleen met toestemming van den verdachte grondwettelijk acht. (6)

Dat de wet op de correctionalisatie van misdaden niet zondigt tegen artikel 98 van de grondwet, betoogt Errera als volgt: Crimi-

neele straffen kunnen, door het bestaan van een reden van verschooning of van verzachtende omstandigheden, in correctionele straffen worden omgezet. Zoodra nu een misdrijf met een correctionele straf wordt beteugeld, houdt het op een «misdad» te zijn en wordt een «wanbedrijf», dat naar de correctionele rechtbank kan worden verwezen. Hierin ziet Errera niets ongrondwettelijks. Maar hij vraagt zich toch af in hoever het strookt met den geest van de grondwet, en of het niet normaler is het Hof van Assisen zelf over de aanwezigheid van een reden van verschooning en verzachtende omstandigheden te laten oordeelen. Onze wetgeving echter maakt ook de onderzoeksgerechten daartoe bevoegd, omdat zij onbezonnen uitspraken van de jury wil vermijden. Ook het parket verkiest sommige feiten met kleinere straffen te zien betuegelen, dan ze door de jury te zien vrijspreken. Maar intusschen ligt het in de bevoegdheid van de onderzoeksgerechten, voor een geheele reeks gevallen, artikel 98 van de grondwet buiten werking te stellen, wat toch van den geest van de constitutie afwijkt. (7)

Het voorschrift van artikel 8 van de grondwet wordt in verband gebracht met dit van artikel 94, dat het oprichten van buitengewone rechtbanken en commissies verbiedt. (8) Orban legt er den nadruk op, dat niemand, tegen zijn wil, kan worden afgetrokken van den rechter «dien de wet hem toekent», zoodat in feite de wet, niet de grondwet, te bepalen heeft welk rechtscollege zal bevoegd zijn. Het wezenlijke van artikel 8 ligt in de verzekering, die aan den burger wordt gegeven, dat hij voor een te voren bepaalde en bekende rechtbank zal hebben te verschijnen. (9) Welnu, de grondwet heeft niet bepaald wat de «misdaden» waren, waarvoor zij de jury heeft ingesteld, maar dit aan den gewonen wetgever overgelaten. Deze classificeert de strafbare feiten, niet naar een wezenlijk onderscheid, maar eenvoudig naar de zwaarte van de bedreigde straf, dus naar een formeel criterium (artikel 1 S. B.). De straf is het die den juridischen aard van het misdrijf (misdad, wanbedrijf, overtreding) bepaalt. Men mag zeggen, dat de jury niet ingesteld is om over bepaalde feiten te oordeelen, maar alleen om het bestaan van feiten vast te stellen, die tot het opleggen van crimineele straffen aanleiding kunnen geven.

Of de wetgever nu oordeelt dat een bepaald feit altijd tot de bevoegdheid van de correctio-

neele rechtbank moet behooren, ofwel indien hij meent een ander feit, dat normaal «misdaad» wordt geheeten, na de beslissing van een onderzoeksgerecht «hic et nunc» alleen met een correctionele straf te moeten beteugelen, komt ten aanzien van de artikelen 8 en 98 van de Grondwet op hetzelfde neer. De grondwet heeft de bepaling van de strafmaat aan wetgever en rechter overgelaten. Wanneer het onderzoeksgerecht nu correctionaliseert, heeft zijn beslissing voor gevolg de «misdaad» in «wanbedrijf» te veranderen. (10) Men zegge niet dat het onderzoeksgerecht ten slotte toch kennis neemt van misdaden, want zijn beslissing treft nooit de feiten zelf. Het oordeelt alleen over redenen van verschooning of verzachtende omstandigheden. Beide slaan op het zedelijk bestanddeel van het strafbaar feit, op de schuld van den dader, en zijn hem persoonlijk. (11) Over den grond van de zaak wordt niet geoordeeld. Alleen in deze beperkte mate krijgt de beslissing van het onderzoeksgerecht kracht van gewijsde.

Men kan opwerpen dat artikel 98 van de grondwet, aldus geïnterpreteerd, door veralgemeende mogelijkheid tot correctionalisatie, ten slotte geheel kan worden uitgeschakeld. Deze kritiek treft de grondwet en niet de correctionalisatie. Hierin zien wij geen ongrondwettelijkheid en achten het dus niet geboden, zooals Mr. Sasserath meent, eerst de toestemming van den verdachte in te winnen vooraleer hem naar de correctionele rechtbank te verzenden. Aldus aan een verdachte de keuze van zijn rechters laten lijkt ons bovendien onvereenigbaar met de waardigheid van het gerecht.

* * *

Wordt er nu van de correctionalisatie misbruik gemaakt? Het schijnt wel zoo te zijn. De bedoeling van den wetgever is geweest aan zekere verdachten, die clementie verdienen, een verschijning voor het Hof van Assisen en het risico van een abnormaal zware straf te besparen. Zonder twijfel is dit alleen een gunstmaatregel voor bepaalde gevallen. Zooals ieder rechterlijke beslissing moet ook hij gemotiveerd worden. Terecht wordt het in deze heerschende formalisme gelaakt. Reeds te voren staat de formule van de verzachtende omstandigheden gedrukt, zoodat zij alleen met één woord moet worden aangevuld. Waar het eenigszins mogelijk is wordt er gecorrectionaliseerd. Het ligt voor de hand dit als misbruik te bestempelen,

doch ware het niet juister er, althans ten deele, een reactie in te zien? Het is toch duidelijk dat de rechter wil opkomen tegen de uiterst zware straffen, die b.v. op zedenmisdriven zijn gesteld. Zeer dikwijls is de correctionalisatie alleen als correctief tegen een overdreven strafbedreiging aangewend. Want de onderzoeksgerechten weten dat de jury, die voor sommige revolverhielden buitengewoon meedoogend is, in veel zedenzaken graag naar het maximum grijpt. Dit kan bij sommigen de gedachte opwekken, dat deze strafmaat, in de oogen van het volksgeweten, toch gerechtvaardigd is. Maar in deskundige kringen wordt er vrij algemeen anders over gedacht.

Willen de onderzoeksgerechten nu het opleggen van dergelijke straffen vermijden, dan moeten zij noodzakelijk verzachtende omstandigheden toekennen. Hierbij laat de wetgever hen volkomen in den steek. Sommige wetboeken, b.v. het Oostenrijksche, voorzien uitdrukkelijk en beperkend de verzachtende omstandigheden. Bij ons worden zij aan het soevereine oordeel van den rechter overgelaten. Hij gebruikt ze alleen als ook het minimum van de straf hem te hoog schijnt. Daarbij komt het noodzakelijk tot formalisme: «aangezien er ten voordeele van verdachte verzachtende omstandigheden bestaan, spruitende uit...» Ieder bezoeker van terechtzittingen kent de kleine pauze die na deze woorden intreedt, en waarin de rechter nog even het strafregister nakijkt. Dan gaat het verder: «... zijn vorig goed gedrag, de afwezigheid van correctionele veroordeelingen, zware veroordeelingen, crimineele veroordeelingen». En in een geval, waarin zelfs dit laatste niet kon gelden, wist het Hof nog een man van de levenslange straf te redden met de overweging dat hij toch nooit voor «gelijkaardige feiten» was veroordeeld. Het wordt tijd dat de wetgever medelijden toone voor den rechter, die clementie gerechtvaardigd acht, en hem een middel geve om aan het aangeklaagde formalisme te ontkomen. Het aangewezen middel daartoe is het algemeen minimum van de gevangenisstraf. In het speciale maximum waardeert de wet het feit, naar zijn abstracte betekenissen, terwijl het algemeen minimum den rechter toelaat met de persoonlijkheid van den schuldige rekening te houden.

* * *

Wat zal het gevolg van de nieuwe wet zijn?

Zonder twijfel een sterke daling van het aantal Assisenzaken. Vroeger waren er tien gevallen van zedenmisdaad, die niet vatbaar waren voor correctionalisatie. Thans zijn er nog twee (artikel 375 alinea 5 en 376 alinea 2). Indien men nu bedenkt welk contingent de zedendelinquenten aan het Hof van Assisen leverden, en dat de onderzoeksgerechten vrijwel zeker zullen correctionaliseeren waar het eenigszins mogelijk is, dan dringt zich de overweging op, dat wij weer een stap zijn genaderd tot de euthanasie van het eedgerecht.

J. Rubbrecht,
Advocaat.

(1) Staatsblad van 1937, n° 137-139, blz. 3226; Rechtskundig Weekblad 1936-1937, kol. 1519.

(2) Zitting 1936-1937, *Bescheiden*: Kamer: Wetsontwerp n° 101, Verslag n° 134; Senaat: Verslag n° 165.

(3) Memorie van toelichting, blz. 1-2.

(4) *ibidem*, blz. 4.

(5) *ibidem*, blz. 2.

(6) SASSERATH, (S.), *L'abus des correctionnalisations par l'application systématique de circonstances atténuantes*, in *Revue de droit pénal et de criminologie*, 1937, blz. 286-292.

(7) ERRERA (P.), *Traité de droit public Belge*, Paris, 1909, blz. 240.

(8) *ibidem*, blz. 233.

(9) ORBAN (O.), *Le droit constitutionnel de la Belgique*, III, Liège-Paris, 1911, blz. 356.

(10) Verbreking, 23 October 1916, Pas. 1917, I, blz. 289.

(11) Verbreking, 14 Maart 1892, Pas. 1892, I, blz. 127; Verbreking, 23 Maart 1920, Pas. 1920, I, blz. 106.

KRONIEK VAN HET NEDERLANDSCHE RECHTSLEVEN

Afgezien van een aantal belangrijke rechterlijke uitspraken heeft de hier besproken periode op juridisch gebied niet veel vermeldingswaardige gebeurtenissen opgeleverd.

Op wetgevend terrein zou men als zoodanig kunnen beschouwen den uitslag van de stemming, die volgens de Grondwet door de nieuw gekozen Tweede Kamer over de reeds door de vorige kamer aangenomen ontwerpen tot herziening der Grondwet moest worden gehouden, ware het niet, dat deze uitslag vooruit te voorspellen viel. Inderdaad hebben de twee ontwerpen betreffende de uitsluiting van revolutionaire volksvertegenwoordigers en betreffende (naast andere onderwerpen) de beperking der parlementaire immuniteit de vereischte meerderheid van twee derden niet kunnen behalen. De andere ontwerpen, die ik destijds reeds vermeldde: wijziging van het inkomen der Kroon en van de schade-loosstelling der Tweede Kamerleden, het scheppen van de mogelijkheid Minister zonder portefeuille te benoemen, wijziging der bepalingen omtrent het kiesrecht, waardoor de evenredige vertegenwoordiging minder streng zal behoeven te worden toegepast en het mogelijk maken van vertegenwoordigde lichamen voor beroep of bedrijf, zijn aangenomen.

Hiernevens valt op het terrein der wetgeving nog slechts te vermelden het in werking treden op 1 October 1937 van de Wet betreffende het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van collectieve arbeidsovereenkomsten.

Een belangrijk aantal interessante rechterlijke uitspraken is in de afgelopen periode gepubliceerd.

Daar is in de eerste plaats het arrest nr 877 (nummering van de Ned. Jurisprudentie en het Weekblad van het Recht) van 31 Januari 1936, met noot van Meijers. In dat geval had de erflater, over wiens erfenis het geding liep, het den rechters al zeer moeilijk gemaakt. Zelf had hij de nalatenschap van zijn met hem in algeheele gemeenschap gehuwde eerste echtgenoot als fideicommissum de residuo verkregen. De inventaris, die hij op grond daarvan verplicht was geweest te maken, had hij niet ge-

maakt, terwijl hij tenslotte een tweede huwelijk had gesloten, wederom in algeheele gemeenschap. Bij het fideicommiss was nog de bijzondere bepaling gemaakt, dat de bezwaarde niet bij giften onder de levenden over de nalatenschap mocht beschikken, tenzij dan ten behoeve van kerken of liefdadige instellingen. Nu had de bezwaarde inderdaad groote schenkingen van deze laatste soort gedaan en daarbij telkens in zijn boekhouding aangeteekend, dat die schenkingen geschiedten uit de fideicommissaire nalatenschap. Bovendien had hij bij een der schenkingen bepaald, dat het geschonken bedrag eerst na zijn dood opeischbaar worden zou. Slechts een klein deel van de vragen, waartoe deze geheele loop van zaken wel leiden moest en waarover reeds sedert 1923 werd geprocedeerd, had de Hoge Raad in dit arrest te beantwoorden, namelijk vooreerst, of de boeking der giften als uit het fideicommiss gedaan inderdaad tengevolge had, dat die giften in mindering van dit laatste kwamen en wel voor het geheele bedrag en ten tweede, of ook de eerst na het overlijden van den bezwaarde betaalbare schenking — hetzij dan geheel of gedeeltelijk — ten laste van het fideicommiss kon komen. Wat het eerste punt betreft besliste de Hoge Raad, dat de schenkingen slechts ten laste van het fideicommiss, dat immers uit een evenredig deel van een onverdeelden boedel was blijven bestaan, kwamen voor een zoodanig gedeelte als aan dat deel evenredig was. De tweede vraag, werd door den Hoogen Raad bevestigend beantwoord. Deze laatste beslissing vindt bestrijding bij Meijers, die betoogt, dat een dergelijke beschikking geacht moet worden evenmin in de macht van den bezwaarden erfgenaam te staan als een bij testament.

Een vraagstuk, dat alleen een vraagstuk is in verband met een zeer bijzondere leer van den Hoogen Raad, is bij het arrest van 11 Maart 1937, nr 899, met noot van Meijers, beantwoord. Een commissaris van een naamloze vennootschap had aan den vertegenwoordiger van een beleggingstrust onware, namelijk veel te gunstige, inlichtingen over zijn

vennootschap verstrekt. Dit had ertoe geleid, dat de trust aandeelen dier vennootschap kocht, waarop zij een groot verlies leed. Aangesproken tot schadevergoeding verweerde de commissaris zich vooral hiermede, dat zijn onwaarheden wellicht een onrechtmatige daad waren geweest tegenover hem jegens wien hij ze had geuit, maar in ieder geval niet tegenover de trust.

De Hooge Raad heeft namelijk in een reeks van arresten uit het laatste decennium de leer opgesteld, dat een daad die met een rechtsregel in strijd is en waardoor een ander wordt benadeeld, alleen dan aan dien ander een vordering uit onrechtmatige daad geeft, wanneer de geschonden rechtsregel de strekking had om juist dergelijke benadeeling als is ingetreden te voorkomen. Nu beschouwt de Nederlandsche rechtspraak sedert een beroemd arrest van 31 Januari 1919 als onrechtmatig ook daden, die met een regel van ongeschreven recht «met de voorzichtigheid, die in het maatschappelijk verkeer betaamt ten aanzien van eens anders persoon of goed» in strijd zijn en de vraag, die tot op het thans besproken arrest nog niet beantwoord was, was deze, of de Hooge Raad ook ten aanzien van normen van ongeschreven recht den eisch zou stellen, dat zij op het beschermen van personen als de inderdaad benadeelde gericht moesten zijn. De Hooge Raad heeft dit inderdaad gedaan, maar tevens anders dan de verweerder, geoordeeld, dat dit vereischte hier inderdaad was verwezenlijkt. De norm, dat men geen onware mededeelingen van de hier gedane soort behoort te doen beschermt — aldus de Hooge Raad — niet alleen hem aan wien persoonlijk de onwaarheid wordt medegedeeld, maar ook den ruimer kring van personen, waaronder zeker begrepen zijn lichamen, welke door middel van dien derde als hun vertegenwoordiger aan het verkeer deelnemen.

Een interessante proces-rechtelijke beslissing geeft het arrest van 18 Juni 1937, nr 942, met noot van Scholten. In een proces was door een der partijen de valsheid van haar handteekening onder een kwijting beweerd. Nu bevat het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering een uitvoerige regeling der «valscheidsprocedure». De rechtbank echter paste alvorens daartoe over te gaan een andere processuele maatregel toe; zij gelaste overeenkomstig art. 19a van het wetboek een persoonlijke verschijning der partijen teneinde hen over de beweerde valsheid te hooren. Toen de partij, die de valsheid had beweerd, op die comparitie niet verscheen, concludeerde de rechtbank daaruit tot de echtheid der handteekening zulks op grond van de bepaling in art. 19a dat zij «met de niet verschijning der partijen zoodanige rekening mag houden als zij zal vermeenen te behooren». De requirant tot cassatie beweerde nu, dat de rechtbank tot oplossing van de vraag der valsheid geen anderen weg had mogen volgen dan die der valscheidsprocedure. De Hooge Raad echter besliste, dat er geen reden was, waarom de rechter in dit geval art. 19a niet had mogen toepassen.

Het arrest van 11 Juni 1937 nr 987, gewezen op

door den Procureur-Generaal ingestelde cassatie «in het belang der wet» beslist over het geval, dat een arbeider uitdrukkelijk was aangesteld voor den duur van de ziekte van een anderen arbeider. Toen deze laatste was genezen, meende de plaatsvervanger, dat zijn dienstbetrekking er een was voor onbepaalde tijd, zoodat hij recht zou hebben op een opzeggingstermijn gelijk aan den tijd tusschen twee loonbetalingen. De Hooge Raad echter maakte uit, dat de arbeidsovereenkomst er een was voor bepaalde tijd en dus terstond met het voorziene eindtijdstip, het herstel van den ander, ophield.

Belangrijk voor het leerstuk der dwaling is het arrest van 25 Februari 1937, nr 1058, met noot van Meijers. Art. 1358 B. W. noemt als grond voor ongeldigheid eener overeenkomst dwaling «omtrent de zelfstandigheid van de zaak». Sinds lang vat men dit woord, «zelfstandigheid» niet meer in zuiver natuurlijken zin op, maar verstaat men daaronder die eigenschappen van de zaak, waarvan tusschen partijen heeft vastgestaan, dat hun aanwezigheid beslissend voor het aangaan der overeenkomst was. Echter is er een eigenschap, waarop men om begrijpelijke redenen deze leer in het algemeen niet toepaste: de handelswaarde der zaak. In het onderhavige geval nu deed zich een uitzonderlijke figuur voor, waarbij ook dwaling omtrent de waarde als grond voor ongeldigheid der overeenkomst in aanmerking kon komen. De partijen hadden namelijk den koop prijs van de door den een aan den ander verkochte aandeelen afhankelijk gesteld van een taxatie en deze taxatie bleek achteraf op onjuiste praemissen te berusten.

Het arrest van 19 Maart 1937, nr 1082, met noot van Meijers, betreft een geval van afgeven van «compliance-papier». In casu had de acceptant van een wissel deze alleen geaccepteerd om den trekker te helpen. Aan den geëndosseerde, wiens cessionaris den acceptant aansprak, was dit bekend en dus ook, dat er geen fonds was bezorgd. De acceptant meende zich met een beroep hierop aan betaling te kunnen onttrekken. De Hooge Raad echter besliste kortweg, dat dit verweer niet voldoende was om hem van zijn verplichting te onthef-fen.

Het arrest van 11 November 1937, nr 1096, met noot van Meijers, loopt over de practisch belangrijke quaestie van handhaving van een bepaalde prijs voor merkartikelen. Nu was reeds in de Nederlandsche zoowel als in de Fransche wetenschap en rechtspraak vrij algemeen als vaststaande aangenomen, dat hij een artikel, waarvoor de fabrikant door contract met zijn afnemers een bepaalde prijs heeft vastgelegd, door gebruik te maken van contractbreuk van een dier afnemers voordeelig weet te verkoopen en daardoor ook beneden dien prijs verkoopen kan en verkoopt, jegens den fabrikant een onrechtmatige daad begaat. In het gegeven geval echter was niet vast te stellen, dat de verkoper het artikel rechtstreeks gekocht had van een afnemer van den fabrikant die zich jegens dezen aan contractbreuk schuldig had gemaakt. De Hooge Raad beschouwde niettemin ook dit gedrag als on-

rechtmatig op grond, dat in ieder geval op den weg waarlangs het artikel uit handen van den fabrikant in handen van den gedaagde was gekomen, zich een contractbreuk moest hebben voorgedaan en dat de gedaagde dit noodzakelijk moest weten.

Het arrest van 1 November 1937, nr 1097, met noot van Scholten, tenslotte besliste haar aanlei-

ding van een jurisdictiegeschil, dat een krankzinnige, die naar een gesticht buiten zijn woonplaats wordt overgebracht, daarmee niet van wettelijke woonplaats verandert, daar hij niet de wil heeft zijn hoofdverblijf voortaan op de plaats, waar het gesticht gevestigd is, te hebben.

G. E. Langemeijer.

RECHTSPRAAK

89

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 8 November 1937.

Voorzitter : M. Jamar.
Op. Min. : M. L. Cornil.

PERSRECHT. — RECHT OP ANTWOORD. — VORM WAARIN HET ANTWOORD DIENT GESTELD. — HANDTEEKENING. — HERKOMST. — WEIGERING VAN INLASSCHING.

Wanneer een uitgever een recht op antwoord ontvangt dat niet onderteekend is of dat geen enkele zekerheid biedt betreffende zijn herkomst, is hij gerechtigd de inlassing ervan te weigeren.

Het behoort aan het Openbaar Ministerie of aan de burgerlijke partij het bewijs er van te leveren dat het antwoord ter bestemming is gekomen en regelmatig was in den vorm, zonder dat de betichte verplicht zou kunnen worden tot dit bewijs eenige hulp te verleen.

Al vereischt de wet niet dat het recht op antwoord zou onderteekend zijn, toch dient het gesteld in dusdanigen vorm dat het met zekerheid bewijst herkomstig te zijn van den person die geniet van het wettelijk recht op antwoord.

Herssens t/ Liebaers.

Het Hof,

Gehoord Heer Raadsheer De Wilde in zijn verslag en op de conclusiën van den Heer Léon Cornil, Advocaat-Generaal;

Omtrent het eenig middel : onvoldoende redenen en schending van artikel 13 van het decreet van 20 Juli 1931 op de drukpers, doordat het arrest eischer veroordeelt wegens weigering van inlassing zonder zijn conclusiën te beantwoorden in dewelke hij stellig betwistte dat er in zake een antwoord zou geweest zijn, waarvan de inlassing verplichtend was;

Overwegende dat eischer in zijn conclusiën beweerde in feite, dat het stuk, als antwoord voorgedragen, niet geteekend was, en, als bewijs van zijn herkomst, enkel den naam der burgerlijke partij, met machien geschreven, opgaf, en, in rechte, dat het wanbedrijf van weigering van inlassing een antwoord onderstelt, in zoodanigen vorm gesteld, dat geen enkel twijfel aangaande zijn herkomst mogelijk is;

Overwegende dat het arrest de redenen van den eersten rechter overneemt, aan dewelke het eigen redenen toevoegt;

Overwegende dat, uit de vergelijking der twee beslissingen blijkt, dat het stelsel van het arrest hierin bestaat dat eischer, om redenen waarvan de juistheid niet bewezen is, het voorleggen weigerende van den brief welke hem ten titel van recht op antwoord door de burgerlijke partij werd overgemaakt, deze laatste in de onmogelijkheid heeft gesteld het rechtstreeksch bewijs te leveren door hemzelf geëischt aangaande het bestaan van het handteeken op dezen brief, en dat, zelfs indien het antwoord niet geteekend zou zijn, dan nog eischer alle redenen hebben zou om zich in te lichten nopens de inzichten van den vermoedelijken opsteller, die, met name, in zijn dagblad in de zaak was betrokken geweest;

Overwegende dat, indien de wet niet vereischt dat het antwoord geteekend is opdat het zou moeten ingelascht worden, het toch op zulke wijze moet gesteld zijn, dat het doet kennen dat het van den persoon uitgaat in het dagblad vermeld;

Overwegende dat, indien de uitgever een document ontvangt dat aan deze hoofdzakelijke voorwaarde niet voldoet, deze de verplichting niet heeft, zooals de rechter ten gronde het zegt, inlichtingen in te winnen en te onderzoeken bij den persoon, in het dagblad vermeld, of hij den opsteller van het geschrift niet zou zijn;

Overwegende dat, daar de betichte betwist een regelmatig antwoord te hebben ontvangen, het aan het Openbaar Ministerie en de burgerlijke partij was het bewijs te leveren van de ontvangst van het document en van zijn regelmatigheid zonder dat aan betichte het verwijt mag worden gemaakt dit bewijs niet te vergemakkelijken;

Overwegende dat, indien het middel in feite mist voor zoover het het gebrek aan antwoord op de conclusiën bedoelt, het arrest in het antwoord, dat het op de conclusiën geeft, artikel 13 van het decreet van 20 Juli 1931 schendt, artikel in het middel bedoeld, alsook de regels op de last van bewijzen in strafzaken;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden in den rand van het vernietigd vonnis;

Verwijst verweerder in de kosten;

Verzendt de zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

90

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 16 November 1937.

Voorzitter : M. Soenens.
O. M. : M. Sartini van den Kerckhove.

STRAFRECHTSPLEGING. — MOTIVEERING VAN VONNISSEN EN ARRESTEN. — NOODZAKELIJKE AANDUIDING VAN DEN WETTEKST DIE DE STRAFSANCTIE VOORZIET.

Is niet voldoende gemotiveerd in rechte het vonnis dat wel de wetsbepaling inroept die het feit dat het voorwerp der betichting uitmaakt verbiedt, doch verwaarloost de wetsbepaling aan te duiden die de straf uitvaardigt en het feit dat ten laste van den betichte wordt weerhouden, tot inbreuk opricht.

Neuts t/ Mertens.

Het Hof,
Gehoord Raadsheer De Wilde in zijn verslag, en op de conclusiën van den heer Sartini van den Kerckhove, advocaat generaal;

Op de openbare vordering :

Omtrent het eerste middel, genomen uit de schending van artikels 97 der Grondwet ; 135 en 211 van het strafvorderingswetboek, doordat het bestreden vonnis aanlegger tot eene politiestraf heeft veroordeeld, zonder de wet aan te duiden, die de straf, toepasselijk op het vergrijp ten zijnen laste weerhouden, inricht ;

Aangezien het bestreden vonnis er zich bij bepaalt als reden van zijne beslissing aan te duiden, artikel 55 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934 op de politie van het verkeer ; 194 van het strafvorderingswetboek, 9 der wet van 31 Mei 1838 ; 1 der wet van 27 December 1928 ; 40 van het strafwetboek ;

Dat aldus het bestreden vonnis de wetsbepaling inroept, die het feit, als bewezen, verklaard door den rechter, verbiedt, maar niet de wetsbepaling die, de straf uitvaardigde, het feit ten laste van den aanlegger weerhouden, tot inbreuk opricht ; te weten, in zake, art. 2 der wet van 1 Oogst 1899 op de verkeerspolitie ; dat het bestreden vonnis dus niet in rechte gemotiveerd is, en, bijgevolg, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden heeft ;

Op de burgerlijke vordering :

Aangezien de hierna uit te spreken verbreking op de openbare vordering, de verbreking op de burgerlijke vordering meesleept ;

Om deze redenen,

Zonder inachtneming van het tweede middel, verbreekt in al zijne schikkingen het bestreden vonnis ; Beveelt dat het tegenwoordig arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Rechtbank van Hasselt en dat er melding zal van gedaan worden in den rand van het vernietigd vonnis ;

Verzendt de zaak voor de correctionele rechtbank van Tongeren, statueerende in graad van beroep over politiezaken ;

Verwijst de burgerlijke partij tot de kosten.

91

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 10 Juli 1937.

Voorzitter : M. Simon.
Raadsheeren : MM. Delvaux en Ooms.
Adv.-gen. : Mr De Vooght.
Pl. : Mrs Grunzweig en Daeseleire.

WISSELBRIEF. — EXCEPTIO CEDENDARUM ACTIONUM (ART. 2037 B. W.). — TREKKER. — GEEN BORG. — RUGTEEKENING. — DRAAGKRACHT.

De exceptio cedendarum actionum voorzien bij art. 2037 B. W. vergt voor haar toepassing op het wisselcontract : 1) dat de trekker zich borg stelt voor de wisselbrieven die hij trekt ; 2) dat er ten bate van den schuldenaar voorrechten bestaan die op den borg niet kunnen overgedragen worden, en 3) dat de subrogatie onmogelijk wordt gemaakt door eenige schuldige handeling of nalatigheid van den schuldeischer.

Tenzij anders bedongen, is de trekker van een geaccepteerde wisselbrief geen eenvoudige borg ; hij gaat jegens den toonder slechts een hoofdelijke en solidaire verbintenis aan en mitsdien wordt deze verbintenis niet door art. 2037 B. W. beheerd.

Indien naar luid art. 26 der wet van 20 Mei 1872 de eigendom van een wisselbrief overgaat bij wege van rugteekening met de hypothecaire waarborgen die er aan verbonden zijn en aangenomen dat gezegd artikel niet op inkortende wijze dient uitgelegd doch van toepassing is op alle zakelijke en personeele waarborgen, kan nochtans eene verzekering tegen wanbetaling van den hoofdschuldenaar alleen, niet gelijk worden gesteld met een zakelijke of personeele zekerheid die met de rugteekening zou overgaan.

Grunzweig t/ N. V. Comptoir Anversoïis d'Escompte.

Overwegende dat geïntimeerde, oorspronkelijk aanlegster, haar opneming eischt in het onbevoordrecht passief van het faillissement Isidore Polonski, voor de som van 15.015 fr. 35, bedrag van wisselbrieven door vermelden gefailleerde getrokken en door geïntimeerde gedisconteerd ;

Overwegende dat appellant als curator van bewust faillissement in hoofdorde de exceptio cedendarum actionum tegenwerpt en beweert dat de schuldvordering van geïntimeerde vervallen is uit kracht van art. 2037 B.W. daar laatstgenoemde de wanbetaling niet tijdig heeft bericht aan N. V. «La Garantie», die het totaal terugbetalen der wissels waarover het geschil loopt, heeft verzekerd in geval de hoofdschuldenaar bewuste wisselbrieven niet betaalde op vervaldag ;

Overwegende dat bij tegeneisch appellant q.q. vraagt dat geïntimeerde zou veroordeeld worden hem als curator van hoogeropvermeld faillissement te betalen :

1o) de som van 1532,45 frank, als saldo van waarborg ;

2o) de som van 4536,25 fr. wegens overdreven disconto ;

Overwegende dat voor de gegrondheid van de tegengeworpen exceptie wordt vereischt :

1o) dat de trekker zich borg stelt voor de wisselbrieven die hij trekt;

2o) dat er ten bate van den schuldenaar voorrechten bestaan die op den borg niet kunnen overgedragen worden;

3o) dat de subrogatie onmogelijk wordt gemaakt door eenig schuldige handeling of nalatigheid van den schuldeischer;

Overwegende dat de voorwaarden waarvan gewag, niet voorhanden zijn in het geval dat zich hier voordoet;

Overwegende inderdaad dat de trekker van een geaccepteerd wisselbrief geen eenvoudige borg is, dat hij jegens den toonder een hoofdzakelijke en solidaire verbintenis aangaat, dat mitsdien vermelde verbintenis niet door art. 2037 B. W. wordt beheerd;

Overwegende verder, dat naar luid art. 26 wet van 20 Mei 1872, de eigendom van een wisselbrief overgaat bij wege van rugteekening, met de hypotheaire waarborgen die er aan verbonden zijn;

Overwegende weliswaar dat art. 26 wet van 20 Mei 1872 niet op inkortende wijze dient uitgelegd, dat die wetsbepaling immers niet alleen de hypotheaire doch alle zakelijke en personeele waarborgen bedoelt;

Dat evenwel in casu, de verzekering niet kan gelijk worden gesteld met een zakelijke of personeele zekerheid wijl de verzekeraarster N. V. «La Garantie» jegens de trekkers alleen, geenszins jegens de opeenvolgende houders van de wisselbrieven haar verbintenis heeft aangegaan; dat immers ter zake geen enkele polis aan order werd opgemaakt noch gehecht aan een der kwestieuze wisselbrieven;

Dat, mitsdien de eigendom van de waarborg niet overgedragen is geweest op geïntimeerde, doch integendeel door den trekker behouden is geweest;

Dat hieruit valt af te leiden dat, indien men moest aannemen, quod non, dat de trekker geen hoofdschuldenaar doch slechts een borg is, art. 2037 B. W., niettemin, in het geval dat zich hier voordoet niet kan toegepast worden bij gebreke van de voorwaarden onder dewelke de toepassing van bewuste wetsbepaling geschiedt;

Overwegende dat geïntimeerde dus niet gerechtigd was om een eisch in te stellen tegen de N. V. «La Garantie»; dat het haar bovendien onmogelijk is geweest de wanbetaling tijdig ter kennis van trekker te brengen vermits deze op dit oogenblik uit het Rijk was gedreven en geen adres had nagelaten;

Overwegende dat appellant het terugbetalen eischt van 4536,25 fr. wegens discontovergoedingen die hij woekerachtig beweert, dat geïntimeerde de ontvankelijkheid van dien eisch betwist op grond van art. 464 Wetboek van burgerlijke Rechtspleging;

Overwegende dat bewuste eisch een verweer is tegen den hoofdeisch vermits, indien beide ingewilligd werden het bedrag der schuldvordering van geïntimeerde zou verminderd worden; dat mitsdien de eisch van appellant alhoewel nieuw, ontvankelijk is overeenkomstig art. 464 eerste alinea van het Wetboek van burgerlijke Rechtspleging;

Overwegende dat de wettelijke intrest vrij wordt

bepaald, dat het beloop der discontovergoedingen waarvan er sprake is werd bepaald overeenkomstig de tusschen partijen bedongen voorwaarden, en dat rekening gehouden met de risico's die kleven aan het disconteerden van wisselbrieven die slechts een achttal maanden daarna vervallen, bewuste voorwaarden noch met de goede zeden noch met de openbare orde strijdig zijn en er dus geen aanleiding bestaat tot een vermindering van het beloop van het disconto;

Dat te vergeefs appellant aanvoert dat feitelijk het disconteerden der wissels getrokken door den gefailleerden, geen althans weinig gevaar opleverde, dat immers het bedrag der onbetaalde gebleven wisselbrieven die bewering logenstraft;

Om deze beweegredenen, het Hof,

Gehoord het eensluidend advies gegeven door den Heer Advocaat Generaal De Vooght, in openbare terechtzitting.

Alle verdere en strijdige besluiten als ongegrond afgewezen;

Ontvangt het beroep. Verklaart het ongegrond. Doet het te niet en bevestigt het beroepen vonnis.

Verwijst beroeper qualitate qua in de op het hooger beroep ontstane gerechtskosten.

92

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

12 November 1937.

Voorzitter : M. Delvaux.

Op. Min. : Mr Bibouw.

Pleiters : Mrs Valerius en Gijselincx.

BESTUURLIJK RECHT. — ROOIINGSPLAN. — INLIJVING VAN EEN STROOK GROND. — GEBREK AAN ONTEIGENINGSPROCEDUUR. — VERZET VAN EIGENAAR. — ONWETTIGHEID.

Uit het feit alleen dat een boordegenaar eene nieuwe bouwlijn, overeenkomstig een algemeen rooiingsplan door Kon. Besl. goedgekeurd, nageleefd heeft, mag niet afgeleid worden dat hij toegestemd heeft in de inlijving van de strook grond, gelegen vóór de bouwlijn, in het openbaar domein en dat de gemeente niet meer verplicht zou wezen de procedure tot onteigening in te leiden. Tot die procedure moet overgegaan, telkens de eigenaar niet vrijwillig zijn eigendom heeft afgestaan noch heeft afgezien van zijn recht tot voorafgaandelijke vergoeding.

Gemeente Mortsel t/ Nyssens.

Aangezien uit den uitleg der partijen gebleken is dat de heer Nyssens een huis heeft opgebouwd te Mortsel en dat hij in het opbouwen zich geschikt heeft volgens de bouwlijn, zooals het in de toelating van bouwen was voorgeschreven;

Dat de gemeente ten einde over te gaan tot het aanleggen van eenen nieuwen steenweg zich in feite in het bezit heeft gesteld van een strook grond, dewelke bij de nieuwe bouwlijn in de wegenis begrepen werd;

Dat ten gevolge van het protest vanwege ver-

weerder en eene klacht door hem ingediend tegenover zekere feitelijkheden, de gemeente Mortsels het huidige geding heeft ingeleid ten einde voor recht te hooren zeggen dat de litigieuze strook grond ingelijfd werd in de openbare wegenis, dat hij voor dit perceel geen eigendomstitel meer bezit en verder de benoeming vergt van eenen deskundige ten einde de waarde van de strook vast te stellen;

Aangezien aanlegster beweert dat de eigenaar met zich naar de bouwlijn te gedragen aan zijn eigendomsrecht en aan een voorafgaandelijke vergoeding heeft verzaakt;

Aangezien de rechtspraak die door aanlegster tot staving van haren eisch wordt ingeroepen, op feitelijke omstandigheden of op vermoedens berust, uit dewelke men moet afleiden dat de eigenaar met de openbare macht zich akkoord heeft verklaard om vrijwillig zijn eigendom af te staan en af te zien van zijn recht tot voorafgaandelijke vergoeding zooals het door de onteigeningsproceduur is voorzien;

Aangezien zoo deze stelling aanneembaar is wanneer de handelwijze van den eigenaar zich niet anders kan uitleggen dan door eene toestemming van zijnentwege zijn eigendom vrijwillig af te staan, het toch heelemaal anders is wanneer de houding van den eigenaar zooals ter zake zulke interpretatie niet toelaat;

Inderdaad ter zake heeft verweerder de litigieuze strook grond in zijn eigendom ingelijfd, heeft dezelfde afgesloten en er allerlei planten of boomen ingeplant, hetgeen toch niet als eene afstand van eigendom kan uitgelegd worden;

Bovendien de briefwisseling tusschen partijen en het krachtadig protest van verweerder tegenover de handelwijze van aanlegster, die gepoogd heeft zich meester te maken van deze strook grond, bewijzen ten overvloede, dat partijen geen minnelijke schikking desaan gaande hebben kunnen treffen. Dat deze meening door de gemeente zelf is toegedaan, daar zij in dato van 16 Februari 1937 de toelating aan het College van Burgemeester en Schepenen heeft verleend de proceduur tot oneigening in te leiden;

Beste bewijs dat deze proceduur in hare meening de eenige middel was om het bezit te bekomen van den litigieusen grond;

Aangezien uit deze beschouwingen dient besloten dat de huidige vraag als voorbarig en diensvolgens onontvankelijk is, zolang de proceduur der onteigening niet is ingespannen, dat het dus als nutteloos voorkomt na te gaan of de eisch onder een ander opzicht niet ontvankelijk zou zijn;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord het advies van den heer Bibauw, substituut van den Prokureur des Konings, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart den eisch van aanlegster in den huidige staat der proceduur niet ontvankelijk, verwijst aanlegster in de kosten van het geding, verleent akte aan verweerder dat hij den eisch schat in ieder zijner deelen op meer dan 12.500 frank voor wat de bevoegdheid en het ressort betreft en dat hij zich alle rechten tot schadevergoeding voorbehoudt ten

gevolge van de feitelijkheden door de gemeente gepleegd op 16 en 17 September 1937;

Aan aanlegster dat zij en tevens al de leden van haar College van Burgemeester en Schepenen hunne rechten op schadevergoeding wegens de klacht, welke verweerder verklaart gedaan te hebben, voorbehouden.

93

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

14 Juni 1937.

Voorzitter d.d. : M. Verstraete.

Rechters : MM. de Walque en Axters.

I. ACTIO PAULIANA. — ONTVANKELIJKHEID. — DAGTEEKENING VAN DE SCHULDVORDERING VAN AANLEGGER.

II. ACTIO PAULIANA. — BEDRIEGELIJK INZICHT VAN SCHULDENAAR EN MEDECONTRACTANT. — KENNIS VAN ONVERMOGEN.

III. ACTIO PAULIANA. — ART. 882 B. W. — NIET TOEPASSELIJK OP VERDEELING EENER ONVERDEELDHEID SPRUITENDE UIT GEZAMENLIJKE AANKOOP. — NIET TOEPASSELIJK OP ALLE VERDEELINGEN WANNEER GEVEINSD OF OVERHAASTIG.

IV. OPROEPING IN VRIJWARING WEGENS UITWINNING. — TWEE DEELEN : VRAAG TOT HULPVERLEENING BIJ VERWEER IN HOOFDORDE. — EVENTUEELE VRAAG OM SCHADEVERGOEDING. — ART. 175 W. B. R. — ONDER VERWEERDERS ONTVANKELIJKHEID VAN DE TWEEDE VRAAG BIJ AKTE VAN PLEITBEZORGER.

V. ACTIO PAULIANA. — GIFTE. — VERGOEDING WEGENS MEERWAARDE TENGEVOLGE VAN NOODZAKELIJKE EN NUTTIGE UITGAVEN.

I. *De rechtshandeling, welke het leven schenkt aan de schuldvordering van den aanlegger eener «actio pauliana» moet in den regel ouder zijn dan de rechtshandeling wier herroeping wordt gevraagd; echter moet het «instrumentum» welke het bestaan van de schuldvordering van den aanlegger bewijst, de te herroepen rechtshandeling in dagteekening niet voorafgaan in den zin van art. 1328 B. W., opdat de vordering ontvankelijk weze.*

II. *Om het bedrieglijk inzicht van een schuldenaar en zijn medecontractant te bewijzen bij een «actio pauliana» is het voldoende het bewijs te leveren dat zij wisten dat de door hen gestelde rechtshandeling het onvermogen van den schuldenaar voltrok.*

III. *Art. 882 B. W. hetwelke aan de schuldeischers verbiedt een voltrokken verdeling te bestrijden, is toepasselijk op alle rechtshandelingen, dewelke in hunne gevolgen met een eigenlijke verdeling gelijk staan. Art. 882 is echter niet toepasselijk op de verdeling van onverdeeldheden, dewelke het gevolg zijn van een gezamenlijken aankoop, doch enkel op verdelingen van onverdeeldheden, spruitende uit eene erfopvolging of eene gemeenschap onder echtgenooten. Art. 882 is nooit van toepassing, welke ook de oorsprong van de onverdeeldheid weze, wanneer de verdeling louter fictief is of met een bedrieglijke overhaasting is geschied.*

IV. *De oproeping in vrijwaring wegens uitwinning bestaat uit twee deelen: een vraag in hoofdorde om hulpverleening bij het verweer en een vraag in bij*

komende orde, voor het geval dit verweer mislukt, om vergoeding wegens de door de uitwinning geleden schade. Wanneer de oproeping in vrijwaring tegenvorderend wordt ingesteld door den eenen verweerder tegen den andere, is het overbodig de vraag om hulpverleening bij het verweer in te spannen, daar dit verweer reeds vrijwillig op hoofdvordering is gevolgd; de vraag om vergoeding is wel degelijk eene oproeping in vrijwaring, die luidens art. 175 B. R. bij akte van pleitbezorger kan ingesteld worden.

- V. *Wanneer een gift wordt herroepen op verzoek van de schuldeischers van den schenker, heeft de begiftigde enkel recht als vergoeding wegens uitwinning op de meerwaarde van het geschonken goed, dewelke het gevolg is van de noodzakelijke en nuttige uitgaven.*

Maatschppij «Kinders Debaille t/ Van Couillie en Viaene.

Gezien de dagvaardingen van 5 Februari 1937 en 12 December 1936 — geboekt op zegels van 3 frank.

Gezien de andere gedingstukken en artikels 2, 36 en 64 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de eischende partij in het Nederlandsch en verweerders in het Fransch, in hunne middelen en besluiten;

Overwegende dat de maatschappij onder gemeenschappelijken naam «Kinderen Debaille» bij exploit van 26 Juni 1936 de eerste gedaagde Van Couillie voor de Koophandelsrechtbank van Oostende betrokken heeft in betaling van eene som van 31.346 fr. 35, verschuldigd wegens verkoop en levering van koopwaren, taksen en innigskosten; dat gezegde rechtbank de eerste gedaagde tot de betaling van deze som heeft veroordeeld bij vonnis van 2 Juli 1936, in de motiveering vaststellende dat de schuldenaar, dewelke persoonlijk was verschenen de schuld had bekend, zonder echter eenig aanbod van betaling te doen;

Overwegende dat bij de uitvoering van dit vonnis en de openbare verkooping der weinige voorwerpen — een camionnet, enkele koopwaren en meubels — de opbrengst niet eens volstond om de kosten van proces te vereffenen;

Overwegende dat de eerste gedaagde op 27 Februari 1935 een perceel bouwgrond, gelegen te Ichteghem-Wynendaele, van eene oppervlakte van 8 a. 55 ca. had gekocht, bij akte van Notaris Fraeys te Thourout; dat hij eveneens op 6 April 1936 samen met de tweede gedaagde in hare hoedanigheid van aanstaande echtgenoot van de eerste gedaagde een perceel bouwgrond gelegen te Ichteghem-Wynendaele van eene oppervlakte van 24 aren 9 ca. had gekocht bij akte van Notaris De Keyzer, te Ichteghem.

Overwegende dat de eerste gedaagde het eerste perceel van 8 aren 55 ca. op 20 Juni 1936 verkocht heeft aan de tweede gedaagde voor de som van 7.000 frank bij akte van notaris Vermeersch te Thourout, aan dewelke hij bekend heeft de koop prijs van tweede gedaagde te hebben ontvangen; dat ter dezer gelegenheid eene hypotheek van 14.000 frs, dewelke voor een deel was ingeschreven

op gemeld perceel grond werd afgeschreven bij toestemming van den schuldeischer K. Van Sevenant tegen betaling van eene som van 9.000 frank;

Overwegende dat de eerste gedaagde zijn deel in het tweede perceel van 24 aren 9 ca. op 19 Juni 1936 verkocht heeft aan de tweede gedaagde met daarop een in opbouw zijnde huis, voor den prijs van 20.000 frs bij akte van Notaris De Keyzer, van Ichteghem, aan dewelke hij bekend heeft de koop prijs van tweede gedaagde te hebben ontvangen; dat naderhand de tweede gedaagde eene leening aanging van 45.000 frank bij akte van Notaris Donck, te Moorseele, met hypothecaire waarborg op beide perceelen en het sindsdien opgetrokken huis;

Overwegende dat naderhand eerste en tweede gedaagde in het huwelijk zijn getreden en bij akte van Notaris De Keyzer, in dato 13 Juli 1936, een huwelijkskontraakt sloten hetwelk tusschen hen de scheiding van goederen instelde;

Overwegende dat de maatschappij aanlegster bij exploit van 12 December 1936 op grond van artikel 1167 van het B. W., de herroeping van de verkoop van 20 Juni 1936 van het perceel van 8 aren 55 ca. vordert; dat zij daarenboven bij een tweede exploit van 5 Februari 1937 op zelfde grond, de herroeping van de verkoop van 19 Juni 1936 van het perceel van 24 aren 9 ca. eischt; dat zij besluit tot de samenvoeging van beide zaken; (vragen ingeschreven in het bureel der hypotheeken te Brugge, wederzijds den 24n December 1936 boek 6357 nr 8 en 22 Februari 1937 boek 6347 nr 14;).

Overwegende dat het inderdaad nuttig blijkt beide vorderingen samen te voegen dewelke er naar streven de gevolgen van eenzelfde voorgewend maneuver van de beide gedaagden te vernietigen;

Overwegende dat beide gedaagden de vorderingen voor niet ontvankelijk achten; de tweede gedaagde omdat de schuldvordering van aanlegster geen vaste dagteekening heeft dewelke de dagteekening der betwiste verkooppingen voorafgaat; de eerste, omdat artikel 1167 van het B. W. alleen toelaat zekere rechtshandelingen te bestrijden en niet te doen vernietigen;

Overwegende dat daarenboven beide gedaagden ten gronde beweren dat de vordering dient verworpen omdat hun bedrieglijk inzicht niet bewezen is; en daarenboven wat de verkooping van 20 Juni 1936 betreft, omdat er geen nadeel bestaat ten hoofde van aanlegster, gezien de prijs gediend heeft om eene hypotheek gedeeltelijk af te leggen; en wat de verkooping van 19 Juni 1936 betreft, omdat het hier eigenlijk geen verkooping geldt maar eene verdeling die voltrokken is; en luidens artikel 882 van het B. W. niet meer te herroepen;

Overwegende dat daarenboven de gedaagde tegenvorderend de veroordeeling van aanlegster aan ieder van hun als schadeloosstelling wegens roekeloos en tergend geding eene som van 500 frank te betalen, vordert; dat ten slotte de tweede gedaagde voor het geval de herroeping door de rechtbank zou uitgesproken worden, de veroordeeling ten haren voordeele van den eersten gedaagde tot

de betaling eener som van 45.947 frs ter waarborging van hare rechten, nastreeft;

Wat de ontvankelijkheid der vordering betreft :

Overwegende dat de bewijsvoering van gedaagden eenzijdig op eene verwarring en anderzijds op eene woordspeling berust; dat inderdaad de rechtshandeling, dewelke het leven schenkt aan de schuldvordering in den regel ouder moet zijn dan de rechtshandeling wier herroeping door den schuldeischer wordt gevraagd; dat echter de titel welke de rechtshandeling bewijst, de tweede handeling in dagteekening niet moet voorafgaan in den zin van artikel 1328 van het B. W.; dat in casu het vonnis hetwelk de eerste gedaagde veroordeelt wel dagteekent van na de verkooppingen, namelijk van 2 Juli 1936 doch meteen het voorafgaandelijk bestaan van eene schuldvordering wegens eene reeks van verkooppingen en leveringen vaststelt, zoodat op grond van deze schuldvordering de huidige vordering ontvankelijk is; (Tongeren 18 Februari 1925 Pas. 1925, III, 150; 24 Maart 1925. Pas. 1925, III, 114);

Overwegende dat het niet ernstig is de ontvankelijkheid der vordering te betwisten omdat de aanlegster in haar exploit van zaakinstel het woord «nietig» gebruikt, terwijl het eigenlijk om een herroeping gaat en de tekst van artikel 1167 van het B. W. spreekt van «bestrijden»; dat te oordeelen naar de samenhang van de tekst van de dagvaarding, niemand over de draagwijdte der beide vorderingen kan twifelen;

Overwegende dat dus de vorderingen ontvankelijk zijn;

Wat de grond der vordering aangaat :

Overwegende dat alleen ter inwilliging van een actio pauliana door de rechtbank dient onderzocht te worden of de bestreden rechtshandeling aan de schuldeischer eenig nadeel heeft berokkend, en met bedrieglijk inzicht door beide contrakteerende partijen werd gepleegd (Baudry Lacantinerie-Précis de droit civil, T. II, n° 207);

Overwegende dat de verkooping van het perceel van 8 aren 55 ca. geen nadeelig gevolg heeft gehad voor aanlegster, gezien het voor meer dan zijn waarde verpand was ter waarborging eener bepaalde schuld; dat aanlegster vruchteloos de veronderstelling in het midden brengt dat de schuld mogelijk nog niet eischbaar was; dat zelfs in deze omstandigheid het aanlegster toch nimmer mogelijk zou geweest zijn op bedoeld goed door onroerende inbeslagneming het vonnis van de koophandelsrechtbank van Oostende uit te voeren; dat hier dus geen benadeeling mogelijk was;

Overwegende dat het anders gesteld is met de verkooping door eerste gedaagde van zijne rechten in het perceel van 24 aren 9ca., waarop een in aanbouw zijnde huis stond; dat dit onverdeeld aandeel in dezen eigendom deel uitmaakt van het patrimonium van eersten gedaagde welke het gemeen pand van zijne schuldeischers was (artikel 7, Wet van 16 December 1851); dat ongetwijfeld de akte van 19 Juni met dit aandeel uit zijn patrimonium te verwijderen het volslagen onvermogen van den eersten gedaagde heeft voltrokken, gezien de

inbeslagname van zijn overig bezit in uitvoering van het vonnis van de Koophandelsrechtbank van Oostende bewezen heeft dat het daaromtrent zijn eenig bezit was;

Overwegende dat het nadeel van deze rechtshandeling zooveel te grooter was, dat er uit de pleidooien voor de tweede gedaagde spruit dat geen tegenwaarde in specien door haar werd gepresteerd; dat zij namelijk beweert dat dit perceel was aangekocht geworden met gelden van haar vader op naam van beide gedaagden met het oog op hun aanstaande huwelijk; dat bij kennisneming van de slechte geldelijke toestand van eersten gedaagde, haar vader hem verplicht heeft zijn deel op haar naam te doen overschrijven en een huwelijksstelsel van scheiding van goederen aan te gaan;

Overwegende dat het bedrag bij deze verkorting van de rechten der schuldeischers ongetwijfeld ten hoofde van den schuldenaar eerste gedaagde bestaat; dat hij wel wist de som van 31.346 frs 35 schuldig te zijn aan aanlegster, alsook dat deze onroerende goederen zijn eenig bezit waren; dat alhoewel op het oogenblik van de verkooping het vonnis hem tot die som veroordeelende, door de Koophandelsrechtbank van Oostende nog niet geveld was; doch dat hij op 23 April 1936 een gewonnen en op 22 Juni 1936, een aangeteekenden brief dienaangaande van aanlegster had ontvangen; (Luik 12 December 1896, Pas. II, 166);

Overwegende dat daarenboven het bedrag zonder twijfel dient afgeleid te worden uit het feit dat hij dit perceel grond, pas aangekocht op naam van hem en zijne aanstaande echtgenoot, op 6 April 1936, reeds verkocht op 19 Juni 1936, terwijl er een huis in opbouw was, niet eens wachtende tot de bouw van het huis was voleindigd en op deze verkooping een huwelijkskontraakt volgde hetwelk het stelsel der scheiding van goederen aannam en zodoende in werkelijkheid zijn genot van dezen eigendom bestendigde, terwijl het aan de groep van zijn schuldeischers werd onttrokken;

Overwegende dat zijn medecontraktant, aanstaande echtgenoot, van den toestand van de eerste gedaagde op de hoogte was; dat zij daarenboven medeplichtig is geweest aan dat bedrag; dat immers de gezamenlijke aankoop op beider naam van dit perceel met het oog op hun aanstaande huwelijk niet is kunnen omgezet worden in een uitsluitende eigendom van tweede gedaagde, zoo kort daarna, en in zoo buitengewone omstandigheden, zonder dat eerste gedaagde haar daarover de noodige uitleg heeft gegeven en zijn geldelijke toestand heeft uiteengezet; dat zij ten andere erkent dat het hunne bedoeling was dit goed aan de greep der schuldeischers van den eersten gedaagde te onttrekken (Brussel, 16 Mei 1894, Pas. 1894, III, 309);

Overwegende dat de bewering dat de akte van 19 Juni 1936 geen akte van verkoop maar een akte van verdeling is, wier herroeping op grond van artikel 882 van het B. W. verboden is, onjuist is; dat gezegde verkooping een rechtshandeling is welke gelijke waarde heeft als eene verdeling, daar zij een einde stelt aan de onverdeeldheid tusschen

beide eigenaren maar toch geene verdeling omdat de verdeling in natura moet geschieden en zoo dit moeilijk lijkt eene vrijwillige of rechterlijke veiling noodzakelijk is opdat alle eigenaars in het onverdeelde gelijke kansen hebben zich als koper aan te bieden;

Dat nochtans het verbod van artikel 882 eene voltrokken verdeling te bestrijden eveneens geldt voor rechtshandelingen dewelke in hare gevolgen met een eigenlijke verdeling gelijk staan; (*Dalloz-Rrperotire pratique V° succession n° 1405*);

Overwegende dat echter eene onverdeeldheid dewelke het gevolg is van een gezamenlijke aankoop, niet onder toepassing van artikel 882 valt, hetwelk slechts geldt voor verdelingen van onverdeeldheden spruitende uit eene erfopvolging of uit eene gemeenschap tusschen echtgenooten, zoodat welke ook den aard van deze akte weze, met het verbod van artikel 882 geen rekening dient gehouden; (*Brussel, 13 Nov. 1828. Pas. 1828, 326; Namen, 22 Juli 1878, Pas. 1879-III-7*);

Overwegende dat zelfs eene werkelijke verdeling in de gegeven omstandigheden luidens artikel 882 zelf, zou kunnen herroepen worden; dat men op grond van de verklaring van tweede gedaagde in pleidooi, dat haar vader deze grond had gekocht, moet besluiten dat deze akte louter fictief en geveinsd is (*Namen, 22 Juli 1879. Pas. 1879-III, Brussel, 26 Nov. 1890, B. J. 1890.1512*); dat daarenboven de eigenaars in het onverdeelde, eene bedrieglijke haast hebben aan den dag gelegd om aan deze onverdeeldheid een einde te stellen; om aan het verbod van artikel 1595 van het B. W. te ontsnappen, wat aan de schuldeischers in ieder geval toelaat de verdeling of verkoop te bestrijden;

Overwegende dat de akte van 19 Juni 1936 dus dient herroepen en de gedaagden ten aanzien van het perceel van 24 a. 9 ca. in den vorigen toestand dienen hersteld.

Wat de tegenvordering der beide gedaagden op de eerste dagvaarding betreft:

Overwegende dat het inwilligen van de hoofdvordering van 5 Februari 1937, de tegenvordering op het exploit van 12 December 1936 moet doen verwerpen, daar aanlegster met reden kon vermoeden dat de verkoop van 20 Juni 1936 deel uitmaakt van dezelfde bedrieglijke handelwijze als van de verkoop van 19 Juni 1936, wordt aangenomen; dat dus van geen roekloos noch tergend geding kan sprake zijn en de tegenvordering om 500 fr. schadeloosstelling voor ieder gedaagde niet gegrond is;

Wat de tegenvordering van tweede gedaagde tegen eersten gedaagde betreft:

Overwegende dat de tweede gedaagde bij besluiten voor het geval de rechtbank de verkoop van 19 Juni 1936 moest herroepen de veroordeeling van den eersten gedaagde tot betaling eener som van 45.947 frank vraagt; dat in deze som begrepen is 20.000 frank als verkoopprijs; 947 frank wegens allerlei kosten; 5.000 frank wegens schadevergoeding en 20.000 frs wegens meerwaarde tengevolge van het voltrekken van het huis;

Overwegende dat de eersten gedaagde op deze

vordering niet eens antwoordt; dat echter aanlegster beweert dat deze vordering geen oproeping in vrijwaring wegens uitwinning is en dus niet mag ingespannen worden op de wijze voorzien door artikel 175 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging, te weten bij akte van pleitbezorger betekend; dat zij daarenboven ten gronde verklaart dat de akte van 19 Juni 1936 geen verkooping zijnde, doch eene bedekte gift den schenker niet tot vrijwaring tegenover de begiftigde verbonden is;

Overwegende dat aanlegster vergeet, dat eene vraag in vrijwaring wegens uitwinning uit twee deelen bestaat, waarvan het eene strekt tot huilverleening vanwege de verkoper bij het verweer tegen de uitwinning, en het tweede in bijkomende orde, en voor het geval de koper de uitwinning moet ondergaan, tot vergoeding der hieruit spruitende schade; dat de tweede gedaagde zich beperkt heeft tot het tweede deel van zulkdanige vordering tot waarborg, omdat de eerste gedaagde door aanlegster zelf in het geding was gebracht, en zich tegen de hoofdvordering vrijwillig verweerde; dat dus deze vordering van tweede gedaagde, wel eene vraag in vrijwaring wegens uitwinning is, en luidens artikel 173 ontvankelijk ook onder vorm van besluiten;

Overwegende dat echter deze vordering, slechts gedeeltelijk gegrond is; dat er spruit uit het pleidooi van tweede gedaagde, dat in strijd met de bewoordingen van den akt van 19 Juni 1936, de eerste gedaagde geen 20.000 fr. als prijs ontvangen heeft; dat de aankoop geschied zijnde naar zij beweert, met de gelden van den vader van tweede gedaagde, er niets aan eerste gedaagde toekwam bij de overdracht van zijn aandeel op haar naam; dat deze akte in deze omstandigheden geveinsd was en van wege de eerste gedaagde eene gift onder levenden in werkelijkheid uitmaakt;

Overwegende dat eene schenking geene vrijwaring wegens uitwinning voor den schenker in zich sluit; dat de begiftigde van den schenker geene schadevergoeding mag vorderen, noch de betaalde kosten, noch de overdrachtsrechten mag terug vorderen; dat de uitgewonnen begiftigde enkel recht heeft op de meerdere waarde van het goed tengevolge van door haar gedane noodzakelijke en nuttige uitgaven; (*Agen, 8 Maart 1893, D.P. 95-I-329*);

Overwegende dat er uit den bundel van tweede gedaagde spruit dat zij voor het opbouwen van het onvoltooide huis eene som van 19.138 frs 83 heeft uitgegeven; dat dit bedrag zeker niet beantwoordt aan de meerder waarde welke deze uitgaven aan de eigendommen hebben gegeven;

Overwegende dat deze grond zonder huis werd aangekocht op 6 April 1936 voor de som van 21.000 frank, dat om het bedrag van de meerwaarde van dezen eigendom, nu het huis gebouwd is te bepalen, deskundigen dienen aangesteld, dewelke eenerzijds de huidige verkoopswaarde van dit huis en erve zullen schatten, anderzijds onderzoeken welke werkelijke bouwkosten het oprichten van deze woning in totaal heeft medegebracht om hierna de meerwaarde in evenredigheid met

de door tweede gedaagde gedane uitgaven te berekenen;

Om deze redenen:

De rechtbank, alle andere besluiten verwerpende, voegt de zaken samen, machtigt tweede verweerder om in rechte te treden, verklaart de hoofdvordering ontvankelijk, en recht doende ten gronde: verklaart de akte van 19 Juni 1936 waarbij de eigendom van 24 a. 9 ca. gelegen te Ichteghem-Wynendaele, bekend bij kadaster onder sektie D. deel van nummer 1162, van eerste gedaagde aan tweede gedaagde werd overgemaakt, herroepen;

Zegt bijgevolg dat gezegde eigendom met het daarop staande huis, voor de helft in het patrimonium van den eersten gedaagde terugkeert ten overstaan van aanlegster; beveelt dat dit vonnis zal overgeschreven worden op de registers van den heer hypotheekbewaarder van het arrondissement Brugge;

Wijst de vordering, ingesteld bij exploit van 12 December 1936 af, en rechtdoende op de tegenvorderingen:

Wijst de tegenvordering van beide gedaagden in betaling van 500 frank schadevergoeding af;

Verklaart de tegenvordering van tweede gedaagde tegen eersten gedaagde ontvankelijk en vooreer dienaangaande ten gronde te wijzen, benoemt als deskundige den heer Van der Beke, architect te Brugge, met opdracht te schatten welke de huidige verkoopswaarde is van het huis en goed gelegen te Ichtegem-Wynendaele, hierboven voornoemd, groot 24 a. 9 ca., en te bepalen welke de zamenlijke bouwkosten zijn geweest van bedoeld huis. Om na verslag door partijen besloten te worden als naar rechte.

Kosten voorbehouden.

94

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE YPER

1 Juli 1937.

Voorzitter: M. Matton.

Rechters: MM. Van de Vliedt en Lefebvre.

Op. Min.: Mr Van Brusselen.

Pl.: Mrs Van der Meersch, Waterblee en Delobel.

VERKEER. — INBREUK OP REGLEMENT DOOR EEN DERDE. — AANRIJDING. — TWEDE EN DERDE BOTSING. — AANSPRAKELIJKHEID.

Een triporteur voorzien van een hond kan niet aanzien worden als en rijwiel en valt derhalve niet onder toepassing van tabel III gevoegd bij het K. B. van 1 Februari 1934.

Een autovoerder moet en kan niet voorzien dat een vreemde baangebruiker een overtreding aan het verkeersreglement zou plegen; hij kan derhalve niet aansprakelijk worden gesteld, noch voor de aanrijding die dientengevolge plaats heeft, noch voor een tweede, noch derde botsing die er het gevolg van zijn.

Op. Min. en Chalmin en Cten t/ Callemeyn.

Wat betreft de vordering van het Openbaar Ministerie:

Aangezien de feiten beschreven onder litteris A, B en C ten laste gelegd van den verdachte Callemeyn Leon, genoegzaam in rechte bewezen zijn;

Overwegende nochtans dat de feiten A, B en C maar eene daad uitmaken waarvoor er slechts eene straf dient uitgesproken;

Wat betreft de rechtstreeksche dagvaarding:

Aangezien Callemeyn in principie niet ontvankelijk is rechtstreeks te dagvaarden voor het feit A, onvrijwillig lichaamleed aan derden; dat hij ten gevolge van dit wanbedrijf als dusdanig niet kan benadeeld geweest zijn; dat dit nochtans wel het geval kan zijn wat betreft de overtredingen B., C., D., E., welke indien bewezen deliktueele bestanddeelen zouden uitmaken van het feit A. en teenemaal samenhangend zijn met de feiten door den heer Procureur des Konings ten laste gelegd van Callemeyn als verdachte;

Aangezien, een triporteur voorzien van een hond een gespan is dat Vanhevel die dergelijk voertuig bereed op den rechterkant van den rijweg, niet kan aanzien worden als een wielrijder; dat derhalve de overtreding B. ten zijnen laste niet kan weerhouden worden;

Aangezien uit het onderzoek vóór de Rechtbank is gebleken dat Wybo rechts van de baan reed, en links werd weggeslingerd door de aanrijding van verdachte Callemeyn, die de roomkar van Vanhevel welke voorafging ontijdig links wilde voorsteken, en aldus den weg van Wybo heeft afgesneden; dat de feiten C en D dus niet bewezen zijn; dat het feit E insgelijks niet bewezen is;

Aangezien de rechtstreeksch gedaagde Wybo niet moest en niet kon voorzien dat verdachte Callemeyn een overtreding aan het verkeersreglement zou plegen; dat de auto van Callemeyn die links wilde voorsteken, en al remmend, nogmaals links uitgleed, voor Wybo een onvoorzienbare hinderpaal was, dat Wybo weliswaar, om Callemeyn bij het kruisen te vermijden, zijne snelheid vermeerderde; dat deze beweging, welke zooals de deskundige het vaststelt, in zekere gevallen doeltreffend kan zijn, wellicht ter zake de oorzaak was van een tweede botsing met de auto Chalmin en van een derde aanrijding met de auto Depoortere links aan de baan; dat het nochtans waarschijnlijk aan deze versnellende beweging is toe te schrijven, dat de auto Callemeyn enkel tegen het linker achterwiel van den auto Wybo is gebotst; dat van den anderen kant de omstandigheden niet toelaten te besluiten dat een plotseling remmen vanwege Wybo geen omkanteling of ergere rampen zou voor gevolgd gehad hebben; dat in alle geval de versnellende beweging van Wybo een poging bleek om de botsing te vermijden waarvoor hem geen verwijt kan gemaakt worden, en evenals het plots wegslingeren naar links, enkel haar reden van bestaan vond in de initiale fout van den verdachte Callemeyn, die derhalve teenemaal een uitsluitend dient verantwoordelijk gesteld voor de drievoudige aanrijdingen; deze van zijn auto met deze van Wybo en deze van Wybo met de voertuigen van Chalmin en Depoortere;

Om deze redenen,

De Rechtbank,.... het overige zonder belang.

BIBLIOGRAPHIE

Louis FREDERICQ. — De Ontvolking der Technische Scholen van de Rijksuniversiteit te Gent. — In hoever is de vervlaamsching er verantwoordelijk voor? — Drukkerij A. Hoste, Gent. — 1937.

De Heer Fredericq, rector der Rijksuniversiteit te Gent, heeft een goede daad verricht door het uitgeven van deze brochure. Zij stelt een einde aan de fantastische beweringen die in de laatste tijden door de pers verspreid waren geworden als zou de Vervlaamsching van de Universiteit te Gent de oorzaak geweest zijn van een aanzienlijke vermindering van de studenten en als zouden dus diegenen, die destijds vijanden van de Vervlaamsching waren, juist gezien hebben.

De brochure van den rector bewijst precies het tegenovergestelde. Nog nooit heeft de Universiteit te Gent een zoo geweldigen bloei gekend, nog nooit was het aantal studenten zoo hoog en alle cijfers uit de beste jaren van den tijd der verfransching zijn thans overtroffen. Het is een deerlijke afstraffing voor diegenen die ook thans nog niet den geweldigen opbloei van het Vlaamsche intellectueel leven willen erkennen. Het is een zalig gevoel voor al diegenen die rotsvast geloofd hebben in de Vlaamsche toekomst en voor hen die zich hebben afgesloofd in den strijd om de Vlaamsche herleving.

Waar men den groei van het studentenaantal in de faculteiten niet kan betwisten, heeft men er vooral op gedrukt hoezeer de technische scholen door de vervlaamsching te lijden hadden en hoe in deze scholen een fenomeen van ontvolking was vast te stellen, dat aan deze vervlaamsching werd toegeschreven.

Dit laatste nu wordt op de meest stellige wijze weergelegd door de brochure van rector Fredericq. De tekst er van is beknopt en zakelijk. De auteur geeft enkel de volstrekt noodige inlichtingen en laat voor het overige de taal der cijfers spreken. Doch deze is zoo overweldigend dat er definitief een einde wordt gesteld aan alle getwist en gepraat.

De vermindering van het aantal studenten in de technische scholen is een algemeen verschijnsel dat aan andere universiteiten, o. a. te Luik, in bijna even groote mate als te Gent wordt vastgesteld. De oorzaken er van zijn menigvuldig: de afschaffing van het speciaal regiem, dat vroeger te Gent in het voordeel van de vreemdelingen in voege was, de moeilijkheden door verschillende landen aan uitgeweken studenten berokkend, het afleveren van het diploma van technisch ingenieur door nijverheidsscholen, enz.

Het geschrift eindigt met hoopvolle beschouwingen niet enkel voor de Vlaamsche Universiteit in het algemeen, maar ook bijzonder voor de technische scholen die ingevolge den steeds grooter wordenden economischen bloei van onze gewesten en de voortdurende verbetering van uitrusting dezer scholen een schitterende toekomst tegemoet gaan.

René Victor.

BALIELEVEN

VLAAMSCHE CONFERENTIE DER BALIE, BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Op Woensdag 15 December, ging de tweede gewone zitting door van de Vlaamsche Conferentie. Als spreker trad op Mter Achiel Pauwels, met als onderwerp «Polders en Wateringen».

Polders en wateringen hebben een zeer ouden oor-

sprong. De polders zijn ontstaan uit «schorren», d. w. z. aanspoelingen en gorzingen van zee en tijrivieren, die met dijken omgeven werden en aldus in vruchtbaar land herschapen.

Voor den afvoer van het binnenwater, langs gemeenschappelijke watergangen en sluizen, vereenigden meerdere polders zich stilaan in vereenigingen, die men «wateringen» noemde.

In ons oud vaderlandsch recht was elke polder en elke watering een autonome corporatie met eigen keuren en gewoonten. Doch in groote trekken waren al deze instellingen aan nagenoeg dezelfde rechtsregelen onderworpen.

Door de Keizerlijke decreten van den 11 Januari en den 16 December 1811, wordt daarin meer eenheid gebracht, doch daarnaevens blijken de polders nog grootendeels beheerscht door hun oude gewoonten en ongeschreven wetten.

Sedert het organiek Kon. Besl. van den 9 December 1847 en de daaropvolgende Kon. Besl., kunnen in alle streken van het land wateringen opgericht worden, niet alleen voor de drooglegging van landerijen, doch ook voor de irrigatie. Deze wateringen hebben dus een eigen regiem dat onderscheiden is van dat der polders.

Elke polder en elke watering heeft een algemeene vergadering van «groote» gelanden, d.w.z. de eigenaars die binnen het gebied van de instelling, een vastbepaalde oppervlakte grond bezitten. Zij verpersoonlijkt de polder of de watering, treft al de besluiten die het algemeen belang aangaan en hare beslissingen zijn bindend voor alle gelanden, zoowel voor de afwezigen en de tegenstemmers, als voor de ingelanden die geen stemrecht hebben.

Het dagelijksch bestuur, samengesteld uit een dijkgraaf of voorzitter, een of meer gezwoornen of schepenen en — althans in de Oost-Vlaamsche polders — den penningmeester-griffier, wordt in de polders benoemd door de algemeene vergadering en in de wateringen door den goeverneur, op voordracht van de algemeene vergadering.

De werken van onderhoud, behoud en nieuwen aanleg, worden uitgevoerd door den polder of de watering zelf.

De jaarlijksche belastingrol wordt door het bestuur opgemaakt, door de algemeene vergadering gestemd en door de Bestendige Afvaardiging goedgekeurd en uitvoerbaar verklaard. Deze «geschotten» zijn ware belastingen: immers, voor de inning ervan, worden door de wet dezelfde dwangmiddelen voorzien als voor het doen binnenkomen van de rechtstreeksche belastingen van Staat, provincie en gemeente. De polders hebben daarenboven een voorrecht voor hunne geschotten, op de onroerende goederen binnen hun omschrijving gelegen en op de roerende zaken die ervan voortkomen.

Polders en wateringen hangen rechtstreeks af van de Bestendige Deputatie. Doch deze kan niet, zooals art. 88 van de gemeentewet zulks voorziet voor de gemeenten, deze instellingen dwingen de maatregelen te treffen die zij noodig acht.

Alles samengenomen, vertoont de wetgeving op de polders en wateringen vele leemten, waarin dringend zou moeten voorzien worden. Na de overstromingen van 1928, werd door de Regeering hiertoe een commissie aangesteld, die twee voorontwerpen van wet opmaakte; een voor polders en een voor wateringen. Door de Ministers van Openbare Werken en van Landbouw werden deze als wetsontwerpen op het bureau der Kamer neergelegd in 1932. De bespreking ervan laat steeds op zich wachten.

Nochtans, ware de herinrichting van deze instel-

lingen, deels naar Nederlandsch voorbeeld, van groot nut voor een groot deel van onze vruchtbare Vlaamsche landbouwlanden.

De Heer Voorzitter dankte spreker voor zijn belangwekkende uiteenzetting over dit, door den band weinig gekende, onderwerp en deed een oproep tot de leden, om talrijk op te komen, op de derde vergadering van 12 Januari 1939, met als voordrachtgever den Heer Tavernier, rechter bij de Rechtbank van Koophandel te Gent, die zal spreken over «Reisindrukken uit de Vereenigde-Statens van Amerika».

IN MEMORIAM

PROF. Mr. I. HENRI HIJMANS

Wij vernemen het overlijden van Prof. Mr. I. Henri Hijmans, gewezen hoogleeraar in het Romeinsch en Internationaal Privaatrecht aan de Universiteit te Amsterdam. De overledene was een hoogstaande figuur in de Nederlandsche rechtswetenschap.

Wij nemen hieronder het artikel over dat aan zijn nagedachtenis gewijd werd in de «Nieuwe Rotterdamse Courant» van 14 December l.l. door Mr J. Offerhaus.

* * *

Het overlijden van dezen voortreffelijken oud-hoogleeraar aan de Universiteit van Amsterdam heeft zonder twijfel zijn talrijke vroegere leerlingen sterk aangegrepen. Wij bewaren aan zijn lessen en aan zijn persoonlijke leiding vele markante herinneringen. Van 1910 af, toen hij aanving met het onderwijs in het Romeinsche recht, heeft hij een generatie van juristen geboid en hun van stonde af aan de liefde voor het recht voor het leven medegegeven. Hij betoogde rustig, met nadruk en bijna melodieus, hij tintelde van geest en humor en kon den aankomenden jurist de moeilijkste vraagstukken verklaren door inductief aan te knopen bij het voorbeeld en de feiten.

Zijn levenswerk als hoogleeraar is geweest en tot het eind gebleven de verdediging van de leer, dat noch de wet of de gewoonte, noch de rechtswetenschap of de jurisprudentie, maar de werkelijkheid zelf de voornaamste rechtsbron is. Dat werk loopt van de inaugurale oratie «Het recht der werkelijkheid», over zijn kleinere publicaties, naar de rectorale rede van 1933 «De tweesprong der rechtswetenschap», waarin hij tegenover dogmatiek en scholastiek de sociologische richting stelt en tenslotte naar de «Algemeene problemen van internationaal privaatrecht», waarin hij nu een jaar geleden zijn reeds lang gedoceede maar tevoren niet verzamelde denkbeelden over de sociologische methode ook in de internationale sfeer heeft neergelegd.

Hijmans was een oorspronkelijke geest, een onafhankelijk man. Hij heeft in de eerste jaren jurisprudentiecolleges gegeven, die hem als oud-rechter uit het hart kwamen. Een jaar lang ensceeneerde hij onder zijn studenten een compleet faillissement waarin elk zijn rol had, zoodat het faillietenrecht al spelende geleerd werd.

Onderhoudend en hartelijk in het verkeer met zijn leerlingen, vooral die uit het eerste tiental jaren, was hij tevens in zijn oordeel eerlijk en openhartig. Zijn critiek kon scherp zijn waar hij onrecht vermoedde. Hij was gevoelig voor al wat hem of anderen werd aangedaan. Eer heeft hij nooit gezocht, hij ging zijn eigen weg, maar zijn leven zou zeker gelukkiger geweest zijn, indien hij grooter en spontaner waardeering in zijn werk had ontmoet.

Zoo onafhankelijk stond hij tegenover het Romein-

sche recht, dat hij in zijn brochure over de opleiding van den jurist (1919) niet alleen de overlading met klassieke taalwetenschap aanviel, maar ook de overwaardeering van zijn eigen leervak bestreed, en het Romeinsche recht wenschte op een bescheiden plaats in het onderwijs aan verdergevorderden, ondanks de betekenis die het had voor ons B. W., en vooral voor het recht buiten de wet.

Na het vertrek van Josephus Jitta, kort vóór den oorlog, nam hij het internationaal privaatrecht over. Hier hield hij studenten vast die hem na het candidaats-examen hadden moeten verlaten; op dit gebied kweekte hij adepten, aan wie hij richting voor het leven gaf. Zijn geschriften over dezen tak der rechtswetenschap zijn belangrijk en oorspronkelijk en de invloed van zijn boek van 1936 is naar één enkel jaar niet af te meten. Hij begreep zeer goed dat hij de voorstanders van rechtszekerheid noch hier noch elders met zich kreeg, maar deed telkens uitkomen, dat in het algemeen goed recht en zeker recht elkander uitsluiten. Bij hem ging de eisch van goed recht vóór.

Toen Hijmans in 1934 aftrad, weigerde hij iedere huldiging, een afscheidscollege hield hij niet, bij een samenkomst van zijn oud-leerlingen kondigde hij aan niet te zullen verschijnen. Voor hen die hem hadden willen zeggen wat zijn persoon en werk beteekenden, was dat een groote teleurstelling, maar zij eerden hem er te meer om. Dat de erkentelijkheid van de jongeren hem goed deed, bewees zijn dankbaar bericht van de wereldreis uit Nederlandsch-Indië, waar hem een verrassende ontvangst door zestien oud-leerlingen was bereid.

Hijmans, nimmer getrouwd en ondanks zijn nauwen band met vele vrienden een eenzame, reisde veel. In October was hij uit Canada teruggekeerd. Hard heeft hij gewerkt, zijn stof puttende uit het volle leven en de wetenschap. Ook dit jaar was hij bezig met onderscheiden werk. Hij zou, als de kracht hem gegeven was, nog veel hebben kunnen schenken. Maar ieder civilist in Nederland zal erkennen dat hij door de vruchten van Hijmans' arbeid rijker is geworden.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 44. — 18 December 1937. — Prof. Mr J. C. van Oven, Verschooningsrecht voor den journalist? — Mr A. C. G. Van Proosdij, De Bomee-voorwaarden en de winkelstand in merkartikelen.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3513. — 12 December 1937. — Le Conseil d'Etat Luxembourgeois, M. Luc Hommel.

DALLOZ. — RECUEIL HEBDOMADAIRE DE JURISPRUDENCE. — Nr 38. — 16 December 1937. — Le juge du contentieux de la responsabilité postale en matière de transport des objets de correspondance, par M. J. D. Ricard.

DEUTSCHES RECHT. — Nr 23-24. — 10 December 1937. — Der Führer zur Kolonialfrage. — Deutschlands Rechtsanspruch auf sein koloniales Eigentum, Ritter von Epp. — Das Recht der Deutschen auf Kolonien, M. Karlowa. — Wer entscheidet über die Rückgabe der Kolonien? Frhr. v. Freytag-Loringhoven. — Die Rechtsentwicklung in den deutschen Kolonien, Gerstmeier. — Ethische Grundzüge zukünftiger deutscher Kolonialpolitik und Kolonialrechtspolitik, Ludwig. — Nationale Kolonialpolitik, Dr. Hamel. — Die Behandlung der Kolonialfrage im Supreme Council der Alliierten, R. von Tabouillot. — Völkerrechtslehre und koloniale Ordnung; Prof. Gürke.